





31

PARTITIONVM
Theologicarum
DISPUTATIO XXXI,

De
**MINISTERIO
ECCLESIA-
STICO.**

In inclutâ & Florentissimâ Academiâ Wit-
tebergensi proposita,
PRÆSIDE

M. IACOBO MARTINI
Professore publico:

Respondente
JOHANNЕ CURTZMANNO
Uratislaviensi.

*Ad diem 2. Novembr. Horis locq;
consuetis*

Sumtibus Clementis Bergeri
Bibliopolæ Wittebergensis.

ANNO 1611.





MAGNIFICO

Clarissimo & Excellentissimo

DN. DANIELI SENNERTO
Vratislaviensi, Philosoph, & Medic, Doctori,
& in Septemvirali circa Albim Academia
Professori pub. & p. t.
RECTORI:

simul &

*Avitâ generis nobilitate eminentissimis lite-
rarum cultura politissimis, togatâ sagatâq, prudentiâ præ-
stantissimis, amplissimis, spectatissimis*

VIRIS.

Dn. GODEFRIDO Britman in Schmolk.

Dn. ADAMO Kößlern / Sac. Rom. Cæs. Majestatis in Ca-
merâ Imperiali, quæ est Silesiæ, Secretario.

Dn. GREGORIO Haunold / Augustissimæ Urbis Vratis-
laviæ Præfecto militiæ ordinario, & per multos
annos emerito:

NEC NON

Honestissimo, Integerrimo & pientissimo viro

Dn. MELCHIORI Schindlern / civi in Incluta Vratislaviens-
ium Repub. optimo, affini suo colendo:

*Omnibus Dominis Patronis & Studiorum suorum Promotori-
bus ac Fautoribus reverenter habendis,*

*Debitæ gratitudinis, observantiæ, suiq, commendationis ergo
theologicum hoc exercitium sacrum esse hu-
militer cupit.*

Johannes Curtzman Vratislaviens.



DISPUTATIO XXXI.

De
Ministerio Ecclesiastico.

CONTINUATIO.

Hactenus demonstratum est, non Pa-
pam Romanam, sed Christum esse uni-
cum Caput, unicumq; pastorem & Re-
gem suae Ecclesiae. Ergo solus illam regit per
verbum & Sacramenta. Sed quomodo? Pro-
fectò non immediatè sed mediatè per ministros.
Horum igitur quale sit ministerium, nunc
videndum restat.

Theses.

1. Quod ut ordine fiat, primùm videbimus,
quid sit ministerium: deinde quæ sint ministri requisita.
2. Prior quæstio solvitur definitione, & ejusdem resoluti-
one, sive analysi.
3. Definitionem igitur talem damus: Ministerium est of-
ficium sive munus à Deo institutum, personisq; ad id ritè vo-
catis.

Ministeriū
quid sit.

earis concreditum, ut vera Evangelii doctrina, nec non legitima sacramentorum administratione, multos secum ex impia multitudo ad Deum conversos, ad vitam ac salutem æternam perducant.

4. Definitio hæc, quia causalis est, resolvitur in genus & causas.

5. Genus est *officium publicum*: Quorum prius illud, nempe *EST officium publicum.* quod sit *officium*, fundatur Syr. 45. v. 21. Ubi legimus, *Deum Aaroni, summo sacerdoti, dedisse OFFICIUM docendi.* Item,

Num. 4. v. 30. Jehova mandat Moyfi & Aaroni, ab anno ætatis trigesimo, usque ad quinquagesimum recensere omnes, qui ingressuri sint ad OFFICIUM ministerii sui. Et Salomon 2. Par. 8. v. 14. constituit officia sacerdotum in ministeriis suis.

6. Posterius, nempe quod sit *publicum* I. additur auctoritate I. *psalm. 40. v. 9. & seqq.* Item, *Matth. 10. v. 27.* inquit Christus: *Quod dico vobis in tenebris, dicite in luce; & quod in aurem auditu, predicare in tectis.* II. Additur Epitheton hoc propter tenebrosos, lucifugos, qui alienas partes clanculum penetrant, atque ibi sui ministerii partes conantur obire, 2. Tim. 3. v. 6.

7. Causas porrò ministerii sunt, vel efficiens & finis: vel materia & forma.

8. *Efficiens* est solus verus Deus, unus essentiã, & trinus personis, Pater, Filius & Spiritus sanctus.

9. Ipse enim Deus primos parentes in Paradiso allocutus est per Filium, dulcissimam edens promissionem, de semine mulieris, caput serpentis contrituro. Quam postea ipse Filius Dei sua voce sanctis Patribus repetiit, ac per Propheticum ministerium à se institutum, eandem in populo Judaico, cum legis doctrina propagavit & conservavit, donec in assumpta carne ipse publicè docuit, æterni Patris voluntatem patefecit, atque divina auctoritate ministerium instituit, id Apostolis & omnibus illorum successoribus commendavit Marc. 16. v. 15. *Ite in mundum unive sum, & predicate Evangelium omni creature.*

10. Deus igitur est, qui dat Evangelistas Eza. 41. v. 27. Deus est.

A 3



est, qui dat pastores juxta cor suum, Jerem. 3. v. 10. & c. p. 24. v. 4. Deus est, qui dat Ecclesie doctores ad justitiam. Joel. 2. v. 23.

II. Cum autem dictum sit, Totam Trinitatem ministerii hujus causam esse, de singulis Personis id demonstrandum est.

**Deus Pa-
ter.**

12. Patrem causam esse hujus officii, constat ex illo Matth. 9. v. 38. Rogate Dominum messis, ut ipse operarios extrudat in messem suam. 2. Corinth. 5. v. 18. Deus nos reconciliavit sibi per Iesum Christum, & dedit nobis ministerium reconciliationis. Gal. 1. v. 16. Deus vocavit me per gratiam suam, ut revelaret Filium suum in me, ut ipsum per Evangelium predicarem inter gentes.

Deus filius.

13. De Filio res plana est per illa, quae proposuimus thesi 9; Possunt nihilominus adhuc plura addi testimonia. Prov. 9. v. 3. & Luc. 11. v. 49. Sapientia Domini dixit: Mittam ad illos Prophetas & Apostolos. Joh. 20. v. 21 Sicut misit me Pater, ita & ego mitto vos. 1. Cor. 1. v. 17. Christus misit me, ut Evangelizarem. Videatur quoque locus satis manifestus, Eph. 4. v. 10. & seqq.

**Deus Spi-
ritus san-
ctus.**

14. De tertia persona testatur Petrus 2. Epistola cap. 1. v. 21 Spiritu sancto inspiratos, locutos esse sanctos Dei homines. Et Act. 13. v. 2. Spiritus sanctus dicit Prophetis & Doctoribus Antiochenis: Segregate mihi Saulum & Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos. Item, Act. 20. v. 28. Paulus inquit: Spiritus sanctus posuit vos Episcopos, ad regendam Ecclesiam Dei, quem acquisivit sanguine suo.

**Finis Mi-
nisterii.**

15. Altera causa ministerii externa, est Finis; qui est collectio Ecclesiae, conversio & congregatio hominum ad vitam ac salutem aeternam, quam Jehova non alio vult operari modo, quam per ministerium verbi & Sacramentorum. Hinc Paulus 2. Cor. 5. v. 18. nominat ministerium reconciliationis. Et 1. Cor. 1. v. 21. gravissime inquit; Placuit Deo per stultam praedicationem salvos facere credentes. Urget etiam finem hunc ipse Christus Joh. 5. v. 33. ubi de ministerio Johannis affirmat: Ipse testimonium praebevit veritati. Ego autem non ab homine testimonium accipio, sed haec dico, ut vos salvifatis. Sic Act. 11. v. 14. ad Cornelium dicitur: Petrus loquetur tibi verba, per quae salveris, & tu, & universa domus tua. Et iterum Act. 26. v. 18. Mitto te, aperire oculos illorum, ut conver-

convertantur à tenebris ad lucem, de potestate Sathanae ad Deum, ut accipiant remissionem peccatorum, & sortem inter sanctificatos per se dem in me. Et 1. Corin. 15. v. 1. Notum vobis facio Evangelium, quod predicavi vobis, quod & accepistis, in quo & statis, per quod & salvamini. Et 1. Tim. 4. v. 16. Attende tibi & doctrinae: hoc enim faciens, & te ipsum salvum facies, & omnes, qui te audiunt.

16. Materia ex qua, sunt Personæ, quæ ad munus hoc à Deo vocantur; quæ etiã causæ organicae, sive instrumentales dici possunt. Certas enim personas Deus è mundo Job. 15. v. 19. hoc est, universo genere humano, seligit, ac præcedente legitimâ vocatione, in munere suo confirmat.

17. Forma consistit in prædicatione verbi, & administratione Sacramentorum, ut paulò post audiemus. Intelligimus autem inde ministerium hoc longissime differre, ab administratione sive potestate politica, cum qua nullo modo confundi debet: sicut Christus ad Apostolos inquit, Luc. 22. v. 25. Reges gentium dominantur eis: Vos autem non sic. Haec tenus Definitio- nis ministerii explicatio.

18. Cæterum requisita Ministri sunt, vel internum, vel externa.

19. Internum requisitum est Conscientia mediocris industria.

20. Mediocris industria consistit, partim in σωεία, partim in δυνάμει ἐρμηνευτικῇ.

21. Σύνεσις est necessaria cognitio sacratum literarum, & præcipuorum capitum doctrinae Christianæ. De hac loquitur Syr. 18. v. 23. Ipse discite primum, ant. quam doceas alios. Mal. 2. v. 7. Labia sacerdotis custodiant scientiam, ut legem requirant ex ore eius. Et 2. Tim. 3. v. 13, Scio, à quo didiceris, & quod ab infantia sacras literas noveris, &c.

22. Δύναμις ἐρμηνευτικῇ, quæ est facultas, animi sensa scitè proferre, & cum aliis communicare. Hæc itaque facit ministrum διδασκαλικόν, ad docendum idoneum & aptum, ut sciat ὀρθομεσίην τὸν λόγον τῆς ἀληθείας 1. Tim. 3. v. 2. 3. 4. 6. Tit. 1. v. 6. 7. 8. 2. Tim. 2. v. 2. 15. Matth. 18. v. 52. Siracid. 18. v. ult.

23. Externa sunt Legitima vocatio; & Fidelitas in singulis sui officii partibus obeundis.

Materia
ex qua mi-
nisterii.

Forma mi-
nisterii.

Requisita
Ministro-
rum.

Internum
conscientia
mediocris
industria.
ΣΩΕΙΑ.

Δύναμις
ἐρμηνευ-
τικῇ,

Externa.

24. Pri-



24. Primum igitur requisitum ministri externum, est *legitima vocatio*. Nequaquam enim sufficit jam explicata industria, nisi & vocatio hæc accedat. *Quomodo enim predicabunt, nisi mittantur*, Rom. 10. v. 15. *Et nemo sibi ipsi sumat honorem, sed qui vocatur à Deo, sicut Aaron*, Heb. 5. v. 7.

25. Dividitur *vocatio* in *illegitimam* & *legitimam*. Quæ tamen divisio potius nominis quam rei est: quandoquidem *illegitima vocatio*, propriè *vocatio* non est, ut ex ejus descriptione facile intelligitur.

Illegitima vocatio. 26. *Illegitima* igitur est, quam non commendat *authoritas Dei*, quando nimirum quis temere invadit ministerium, & propria *authoritate* munus docendi arripit. De hac & *falsis prophetis* conqueritur Dominus per *Jeremiam*, cap. 23. v. 21. *curabant, & non mittebam os.*

Legitima vocatio. 27. Circa *legitimam vocationem* consideranda sunt duo. I. Ipsa *vocationis natura* II. Eius *usus*.

28. *Natura* explicatur, partim *definitione*, partim *divisione*.

Vocatio legitima quid sit. 29. *Definitur* ergo ejusmodi *vocatio* quam commendat *authoritas Dei*, quæque certa *persona* muneri *Ecclesiastico* *prefigitur*, ut *verbum Dei* sincere doceat, & *sacramenta* rite *administret*.

Vocatio legitima est necessaria. 30. *Vocatio* hæc simpliciter *necessaria* est. I. propter *gloriam Dei*. II. Propter *honorem ministerii*. III. Propter *sola mentem conscientiam* ministrorum. IV. Propter *conscientiam & obedientiam populi*: ut nimirum sciat, se habere *legitimos ministros*, ideoque illorum ministerio, obsequi *debere*. V. Propter *illegitimam vocationem*, qua quis se ipsum obtrudit aut *eligit in Ecclesiastico munere*. Quod nullo modo fieri debet, sed *minister ab alio*, qui potest, *vocandus* est. *Nemo enim venit sibi sibi honorem sed qui vocatur à Deo, ut Aaron*, Hebr. 5. v. 4. 5. *Et quomodo predicabunt, nisi missi fuerint*, Rom. 10. v. 14. Imò Dominus ipse a se non *missos averſatur*: uti jam ex *Jeremia* audivimus. Hinc *Paulus*

Paulus ut suum approbet Apostolatam, toties in Epistolis voca-
tionem suam allegat.

31. Dividitur porrò vocatio legitima, in immediatam &
mediatam.

Vocationis
legitimæ
divisio.

32. Immediatæ vocationis primùm natura explicanda : De-
inde ejus notæ sine τεκμήρια proponenda.

Immediatæ
12.

33. Naturæ immediatæ vocationis explicatur, partim per
definitionem, partim per modorum enumerationem.

34. Definitio sive descriptio talis dari potest: *Vocatio imme-
diata* sive extraordinaria est, quæ fit ab ipso Deo, sive filio Dei
ἀμέσως & proximè, sine hominum operâ & ministerio.

Quid sit.

35. Vocatio deinde hæc fit tribus modis. Primus est, quan-
do Deus nullo prorsus hominum suffragio adhibito, suâ voce
aliquem ad munus Ecclesiasticum vocat.

Fit tribus
modis.

36. Talis vocatio fuit, primùm Patriarcharum. Sic enim
Abraham Gen. 12. v. 1. immediatè vocatur, ut relictâ majorum
idolomania (Iosu. 24. v. 2.) nomen æterni DEI invocet Gen. 21.

I.
1. Patriar-
charum

v. 23. Item post ejus obitum Isaacus Gen. 26. v. 24. 25. Jaco-
bus Gen. 28. v. 15. Item Moyses Exod. 3. 4. Deinde
Prophetarum Num. 12. v. 6. Si quis fuerit inter vos Prophetæ Domini, in
visione apperebo ei. Hinc adhiberi solet Prophetis Proœmi-
um, arguens immediatam Dei vocationem: *Factum est verbum*

vocatio ime-
mediata.
2. Prophe-
tarum.

Domini ad Ieremiam, Jerem. 1. v. 2. 5. Verbum Domini, quod factum
est ad Oseam, Ose. 1. v. 1. Verbum Domini, quod factum est ad Ioelem,

Joel. 1. v. 1. *Factum est verbum Domini ad Ionam, Jon. 1. v. 1.* Et
similiter de aliis Mich. 1. v. 1. Zeph. 1. v. 1. Hagg. 1. v. 1. Tertiò Apo-
stolorum. Hos enim ipse Christus vocavit Matth. 4. v. 19. 21.

3. Aposto-
lorum.

Job. 1. v. 44. Matth. 10. v. 5. cap. 28. v. 19. Denique alii Doctores,
quorum Coriphæus est, nempe mortalium ille, ipsius Christi
judicio, omnium maximus, Johannes Baptista Matth. 11. v. 11. de
quo non minus, quam de Prophetis dicitur Luc. 3. v. 2. *Factum*

4. Alii Do-
ctores.

est verbum Domini ad Iohannem Zachariæ filium. Eadem quoque
ratio est, septuaginta discipulorum, quos ipse Christus designa-
vit, Luc. 10. v. 1. Item Apostoli Pauli, quem idem voce cœlitus
emissâ vocavit, Actor. 9. v. 6. 15. cap. 20. v. 24. Gal. 1. v. 1. 7. cap. 1.

v. 10.

B

27 Secun-

II.
Modus.

37. *Secundus* : quando Deus, adhibitis quibusdam, sed duntaxat, ut internunciis, divinam vocationem ac mandatum denunciantibus, aliquem vocat.

38. Hoc modo vocatus est *Aaron*, & sacerdos populi Israelitici constitutus, tribusque Levi, nempe per Moysis interventum *Exod. 4. v. 14. ca. 28. v. 1.* Item *Elifæus*, quando ad ipsum *Elias* mittebatur. In novo Testamento ita nullum à Christo vocatum legimus, nempe quod ad Evangelii functionem attinet, sed duntaxat, certi cujusdam operis respectu : Ut per Angelum internuncium vocatur *Philippus* ad Eunuchum baptizandum, *Act. 8. v. 16.* Ananias ad Paulum Apostolum baptizandum & consolandum, *Act. 9. v. 10. 11.* Atque tum Paulus, tum Barnabas, ex denunciatione prophetarum, non ad Apostolatum sed ad primam illam ex Antiochia profectioem. *Act. 13.*

III.
Modus.

39. *Tertius* : quando Deus intrinseco afflatu huc atque illuc mittit homines.

40. Talis fuit *Philippi*, antea Diaconi, & post Ecclesie Hierosolymitanæ dispensatoris profectio in Samariæ urbem, Apostolis ignorantibus *Act. 9. v. 4. 5. 14.* Talis etiam fuit vocatio eorum, qui primi in Phœnicia & Cypro Evangelium docuerunt, atque Antiochenam Ecclesiam, in scis Apostolis sunt auspiciati *Act. 21. v. 20. 21. 22.*

Nota ex-
traord. vo-
cationis.

I.

41. *Nota* extraordinariæ vocationis tres præcipue numerantur. I. *Prædicatio pura verbi Dei.* Qui enim extraordinariam vocationem allegat, & verò purè verbum Dei non prædicat, is extraordinaria vocatione legitime vocatus non est. *Vide Jerem. 23. v. 13. 21. 28. cap. 27. v. 15. 16.*

II. *Nota.*

42. I. *Nota* est, *imperterrita in verâ doctrinâ constantia*, qualis fuit in *Esaia.* *Esa. 3. v. 8. cap. 5. v. 8. ca. 6. v. 1. 2. 3.* in ipso Christo, *Matth. 7. v. 29. Luc. 4. v. 13. 22.* In Paulo *Eph. 3. v. 4.*

III. *Nota.*

43. I II. Est *incredibilis, inexpectata, & plane extraordinaria ac stupenda laborum istiusmodi vocationis benedictio Dei*, successus felicissimus, illiusque fructus & effectus, in reformatione vitæ miraculose splendens, Ecclesie seges uberrima, & indes cre-

scens



icens propagatio, etiamsi tumultuetur Diabolus, totusque mundus aduersetur. *Jerem. 3. v. 8. 10. 19. Luc. 21. v. 16. Rom. 15. v. 18. 19. 2. Cor. 3. v. 3. cap. 10. v. 3. I. Thes. 1. v. 5.*

44. Addendum forsitan videtur & donum miraculorum, quia immediatè vocati, plerique eo erant celebres, Verùm ista hæc nota perpetua non est. Nam Johannes Baptista extraordinariè vocatus, nulla edidit miracula: neque Oseas, neque Sophonias, neque Aggæus, neque quidam alii Prophetæ extraordinariè vocati, miraculis claruerunt.

Donū miraculorum non est nota perpetua

45. Hæc τεκμήρια diligenter annotanda sunt, nec cuivis spiritui, extraordinariam vocationem, ex unius Dei intrinseco afflatu profectam, jactanti, protinus credendum.

Vocatio mediata.

46. Cæterum vocationem mediatam considerabimus I. definitivè. II. Quomodo ab immediata distinguatur.

47. Definitio primum proponenda, deinde resolvenda est. Proponitur autem talis. *Mediata vocatio* est, per quam certa quædam persona muneri Ecclesiastico præficitur, mediantibus hominibus, quibus id juris propriè competit.

Quid sit.

48. Definitio hæc, quia causalis est: duæ potissimum causæ annotandæ sunt: causa materialis, sive materia circa quam, sive objectum: Deinde causa efficiens.

49. *Materia* circa quam, sive objectum, est persona vocanda quæ tribus virtutibus ornata esse debet. I. Ut sit orthodoxa, hoc est, sana in fide, & tenax fidelis illius sermonis, qui ad doctrinam facit, ut possit exhortari doctrinâ sacrâ, & contradicentes convincere. II. Ut sit ἀνεπίληπτος sive ἀνεγκλητος integer vitæ, scelerisque purus, ne vitium aliquod notabile illis auctoritatem adimat, & ministerio ignominiam afferat.

Materia sive objectum.

3. Ut sit διδακλική ad docendum idonea, noritque ὀρθοτομεῖν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας I. *Tim. 3. v. 2. & seqq. Tit. 1. v. 6. & seqq. 2. Timoth. 2. v. 15.*

Causa efficiens.

50. *Causam efficientem* constituunt homines, penes quos est jus & potestas vocandi ministros. Ubi duo consideranda. I. Quinam habeant hanc potestatem. II. Quem habeat ordinem hæc actio sive vocatio.

B 2

si Ad



51. Ad priorem quaestionem quod attinet, notum est, jus vocandi esse celebre illud pomum Eridos, cujus objectu in Ecclesia quam sapientissime, admodum periculosa excitavit Sathanas diffidia.

52. In Papatu Clerici, caeteris secularibus omnibus plane exclusis, jus illud ac potestatem, sibi solis arrogabant: quem admodum etiamnum hodie sacrilegium hoc Jesuitae defendere non verentur.

53. Posteaquam Magistratus dignitati suae, Dei beneficio, restitutus est, multis in locis malam rependit Evangelio gratiam, quando saepenumero non quaerunt, an persona sit idonea, aulici, sed propter affinitatem, vel lucrum, vel aliam quandam causam non causam, Episcopis praescribere non erubescunt, quosnam quorsam ordinare debeant. Ut & hoc loco multum peccare solent plerique nobiles, qui jure patronatus abusi, non vitam, mores, eruditionem respiciunt in pastoribus vocandis: sed vel proprium commodum, vel voluptatem inuententes, ejusmodi homines promovent, quos vident aptos, scribae & quaestoris muneri simul obeundo, vel immanibus poculis exiccandis, vel aliis rebus adhibendis. Profecto in ejusmodi patronos, non minus, quam in Jerobeamum, quadrat illud scripturae I. Reg. 13. v. 33. *De novissimis populi, aut e sece vulgi constituit sacerdotes: qui placuerant ipsi, huius manus implebat.* Tandem neque id scripturae consentaneum, neque ministerio honorificum, quando senatus alicubi oppidanus, vel etiam promiscuum vulgus, absque principis vel consistorii praesentia sive consensu, ministros verbi, suo opte lubitu vocat ac removet,

*Ius vocandi
penes totam
Ecclesiam &
singulos
eius ordi-
nes.*

Probatur.

I. in gene-

re. I.

54. Ejusmodi igitur *ἀταξίας*, confusionibus, & impietatibus rejectis, statuimus penes totam Ecclesiam, & singulos ejus ordines sive Hierarchias consistere jus vocandi ministros.

55. Id quod I. probatur in genere: II. In specie per singulas hierarchias. In genere quidem: I. cujus sunt ministri, ille habet potestatem vocandi ministros: At ministri verbi non sunt unius vel alterius ordinis in Ecclesia, sed sunt totius

Ecclesiae



Ecclesiae: Ergo tota quoque Ecclesia, non certus aliquis ordo vel hierarchia habet jus vocandi ministros. Major certa est. Minor probatur: Quia Apostolus. 1. Cor. 3. v. 21. inquit: *Omnia vestra sunt, sive Paulus, sive Apollo, sive Cephas.* Alloquitur autem non unam duntaxat Ecclesiae partem, sed totam Ecclesiam. Petrus quoque & Barnabas dicuntur constituisse Presbyteros in Ecclesiis, non privato arbitrio, sed salutaribus consiliis populo praecundo, & tamen populo suffragia sua, sive consensum, manuum porrectione declarante. *Act. 14. v. 23. Et 2. Cor. 8. v. 19.*

56. Deinde justa ratio id dicitur: Unde Leonis Magni enunciatum desumptum est: *Qui praefuturus est omnibus, ab omnibus eligatur:* Jam pastor debet omnibus praesse: Ergo etiam ab omnibus debet eligi.

57. Tertio idem confirmatur observatione & consuetudine primitivae Ecclesiae. In locum enim Athanasii victoris alius electus fuit Episcopus suffragio omnium Ecclesiae ordinum, uti testatur Theodoretus *lib. 4. cap. 20.* his verbis: *Ἀθανασίῳ τῶν νικηφόρῳ μετὰ τῶν πολλῶν ἀγῶνας, καὶ τὰς ἰσχυρὰς σεφάνους, λύσει τῶν πόνων εἰληφότη, καὶ εἰς τὴν πόνων ἐλευθέραν βιοτήν μεταστάντ, Πέτρῳ ἀνὴρ ἀριστος τὴν προεδρίαν ἐδέξατο: πρῶτης μὲν τῆς μακαρίας ἐκείνης ψηφισαμένης αὐτὸν κεφαλῆς, πάντων δὲ συμψήφων γεγενημένων, καὶ τῶν ἱερῶν, καὶ τῶν ἐν τέλει καὶ ἀξιώμασι: καὶ ὁ λαὸς δὲ ἅπας ἐυφημίαις ἐδήλῃ τὴν ἠδονήν.* Postquam Athanasius victor, multis certaminibus confectus, & coronis totidem reportatis, huius vitae laboribus ereptus, & in alteram vitam molestis liberam translatus esset: Petrus, vir optimus, praesulatum illum obtinuit, cum quidem Athanasius etiamnum vivens, ipsum successorem designasset, eiusque suffragio assensu fuissent omnes, tam I. Sacerdotes, quam II. in dignitate magistratus constituti: III. Populus vero universus, quantum inde voluptatis percepisset, faustis acclamationibus demonstravit. Et iterum apud eundem *lib. 5. cap. 9.* nomine Synodi Constantinopolitanae scribitur ad Episcopos Romam convocatos: *Ecclesia Constantinopolitana recens edificata, Reverentissimum*



disimum, Deiq; amantissimum Nestorium, in concilio generali, communi omnium consensu, presente Theodosio Imperatore religiosissimo, totius deniq; cleri, totiusq; civitatis suffragiis, Episcopum constituimus.

II.
Probatur
in specie
per singulas Hierarchias.

1. Adhibendi ministri verbi.

2. Adhibendus ordo politicus.

Primitiva
Ecclesia
Novi Testamenti.

58. Porro per singulas in specie Hierarchias idem hunc in modum probatur. Et I. quidem ad electionem novi concionatoris sive pastoris, adhibendos esse ministros verbi, quibus inspectio & cura Ecclesiarum propriè incumbit, probatur. Paulus enim & Barnabas ad specialem vocationem Apostolatus inter gentiles obeundi, segregati, & solenni ordinationis ritu inaugurati, ac dimissi sunt ab iis, qui Antiochenam Ecclesiam administrabant, Act. 13. v. 3. Hi porro Seleuciam, Pamphylia & Lycaoniam pervagati, Act. 14. v. 22. in Ecclesiis Presbyteros constituunt, ac Timotheum Lystris inventum, (Act. 16. v. 1.) Episcopum renunciant, Titus quoque in Creta relinquitur, ut oppidatim Presbyteros creet ac constituat,

59. II. Quod attinet ad Politicum ordinem, is qui pius est & Christianus, vel saltem Christianæ religionis tolerator, ab hoc negotio excludi minimè debet: Quandoquidem Reges sunt nutritii, vel potius, juxta Idiotismum Hebrææ linguæ, sunt tutores & curatores Ecclesiæ ac Ministrorum ejus Esa. 49. v. 23. Hinc Moses Israelitarum Dux ac Prorex (Deut. 33. v. 5.) jubetur, ut Aaronem ac filios ejus, super cultum sacerdotii constituat, Num. 3. v. 10. David sacerdotibus certas vices præscribit, ac testamento nuncupat. 1. Paral. 24. v. 5. & seqq. Sic juxta mandatum Regis Josiæ reparatur omne Domini ministerium, ut sacerdotes & Levitæ, suo quisque ordine consistent, 2. Paral. 35. v. 10. Hoc verò Josiæ mandatum, non ex privato arbitrio, aut cerebro proprio confluerat: sed ex verbo Dei haustum, acceperat. Dicitur enim expressè 2. Par. 29. v. 25. Rex constituit Levitas, secundum dispositionem David Regis, & Gad videntis Regis, & Nathan Prophetæ: siquidem Domini præceptum fuit per manum Prophetarum ejus.

60. Primitivam Ecclesiam Novi Testamenti, quod attinet longè alia inibi fuit ratio, atq; olim in Veteri Testamento, aut etiam nostro seculo. Non enim poterant Magistratus suffragia
satis

facis tutò requiri, multò minùs imperrari. Quandoquidem plerique Imperatores, Reges ac Principes, non tantùm à Christianorum religione ac doctrina abhorrebant: verùm etiam illam ferro ac igne sæpissimè persequerantur.

61. Atque hinc factum, ut hìc nulla propemodum dari possunt exempla, usque ad tempora *Constantini Magni*. Sufficiat igitur hac in parte generalis Dei dispositio, quã Magistratui in genere Ecclesiæ cura committitur, quæ inter alia quoq; requirit, ut ipsi de idoneis Doctoribus sive pastoribus prospiciatur, *Esa. 49. v. 23.* In specie notandum, quod Romæ tantùm olim valuerit Imperatoris autoritas in Episcopo creando; ut *Gregorius Epist. 5. lib. 1.* se ipsius jussu in Ecclesiæ gubernaculis constitutum esse dicat: cum nimirum antea solenni ritu, à populo fuisset expetitus.

62. III. De tertia Hierarchia nullum quoque est dubium quin & illius consensus requiratur. Actorum enim *c. 15. v. 22.* legimus: *Placuit Apostolis & senioribus, cum OMNI ECCLESIA, eligere viros ex iis, & mittere Antiochiam, cum Paulo & Barnaba: Iudam, qui cognominatur Barsabas, & Silam, viros ἡγμένους* (hoc est, interpretante Epistola ad Hebr. 13. v. 7. 17. *præpositos vel doctores primos in fratribus*). Sic de electione Matthiæ Petrus *Act. 1. v. 15.* in medio discipulorum, aut turba hominum ferè centum viginti publicam habet concionem. Et in Veteri Testamento, *Moses Eleasarum coram OMNI MULTITUDINE sacerdotem designasse legitur Num. 20. v. 27.*

63. Hanc postmodum consuetudinem, semper pii & religiosi antistites in Ecclesia observarunt, ne quis invitis obtruderetur. In *Ambrosii* electione ratio habebatur primùm plebis, illum deposcentis: cujus iudicio acquiescebat Imperator *Valentinianus* & præsentès Episcopi, *Tripart. hist. lib. 7. c. 8.* Et *Cyprianus lib. 1. Epist. 4.* *Plebs, inquit, maxime potestatem habet, vel eligendi dignos sacerdotes, vel indignos recusandi: Hæc enim optime novit vitã & mores cuiusq;.* Et *Theodoretus* quod etiã exemplũ antea allegat.

3. Populi consensus requirendus.

Ambrosii electio & vocatio.

Evadii vo-
catio in
locum Au-
gustini.

Quomodo
per decre-
tum Syno-
di Laodi-
censis tur-
bis electio
non per-
mittatur.

allegavimus) cum refert Petrum ab Athanasio successorem no-
minatum, continuo adjungit: *sacerdotalem ordinem ratum id ha-*
buisse: Magistratum & primores, populumq; universum sua acclamatio-
ne probasse, Eccles. hist. lib. 4. c. 20. Augustinus senio confe-
ctus, Evadium coram Presbyterio & notariis sibi successorem
nominabat, populoque vicies acclamante; *Dignus & iustus est:*
bene meritus, bene dignus.

64. Quia vero postea populus per seditiones, malos saepe & in-
gnos deposceret, cautum & sancitum est in Synodo Laodicensi, ca-
none 13. Ne turbis electio permittatur. Cujus tamen Ca-
nonis mens non est, consensum plebis planè excludendum esse,
id quod vetitum fuit in concilio Antiocheno: sed sufficere,
si priores Ecclesiae, viri nempe honesti ac firmioribus judiciis
praediti, à reliqua multitudine cum plenaria potestate sint de-
lecti, ut totum ordinem oeconomicum referant.

65. Atque hic ordo non caret suo certo fundamento in sa-
cris literis. Nam Moses in causis alicujus momenti, non
totum populum, sed seniores tantum cogebat *Exod. 3. v. 16* vel
primatos *Exod. 24. v. 9. 11.* numero septuaginta & duos *Num. 11.*
v. 24. nempe è qualibet tribu senos, qui totum representabant
exercitum Israeliticum. Sic in Ecclesia Apostolorum duo erant
genera *πρεσβυτέρων* sive seniorum: prius illorum, qui erant mi-
nistri verbi: alterum illorum, qui à ministerio verbi immu-
nes. Ecclesiae tantum, ut morum ac vitae censores, praerant, ut
eo facilius disciplina Ecclesiastica conservari posset. *Act. 20. v.*
17. 23. 1. Tim. 5. v. 1. 17. Testatur id etiam Ambrosius in *1. Tim. 5.*
his verbis: *Et Synagoga, & postea Ecclesia seniores habuit, quorum sine*
consilio nihil agebatur in Ecclesia. Et Tertullianus in Apolog. cap.
39. & 40. *Coimus, inquit, in caetum, & congregationem. Ibidem et-*
iam exhortationes, castigationes, & censura divina. Nam & iudi-
catur magno cum pondere, ut apud certos de Dei conspectu, summumq; fu-
turi iudicii praedictum est, si quis ita deliquerit, ut à communione ora-
tionis, & conventus, & omnis sancti commercii relegatur. *President*
probat quiq; SENIORES, honorem istum non precio, sed testimonio
adepti: neque enim precio ulla res Dei constat.

67. Cate.

66. Ex hæcenus igitur explicatis, facile intelligitur, quod jus & potestas vocandi ministros verbi sit penes totam Ecclesiam, & singula ejus membra.

67. Cæterum ordinem hujus actionis sive vocationis, qui hodie in benè constitutis Ecclesiis observari solet ac debet, quod attinet, is breviter ita sese habet: I. Qui minister futurus est, ab iis, quorum jus est, nominatur. II. Nominatus, an idoneus sit tentatur & examinatur. III. Examinatus & idoneus inventus, Ecclesie commendatur. IV. Ecclesie suffragia nactus minister ejus declaratur. V. Ita legitime declaratus, legitime est vocatus, atque unus ex numero illorum, quibus concessa est potestas Ecclesiastica, tum ordinis, tum jurisdictionis.

Ordo vocationis ministrorum.

68. Nonnulli addunt Sextum, nempe *Ordinationem*; quæ solet adungi. Verum ea non pars vocationis, sed potius publica inauguratio, non simpliciter necessaria.

De ordinatione quid statuendum.

69. Est enim ordinatio ritus, quo capessenti ministerium, per impositionem manuum, inter preces Ecclesie publicum legitime vocationis datur testimonium.

70. Diximus ritum hunc non simpliciter necessarium esse. Id licet sit verissimum, cum loco ejus manus porrectione, fidei, amoris, societatis & consensionis in doctrinam, symbolo, uti possumus, exemplo Apostolorum, qui Paulo ac Barnabæ dextram societatis dederunt: nihilominus temerè negligendus non est. I. Quia omnia debent fieri in Ecclesia *κατὰ τὰ ἔννευ ἐν ἐκκλησίᾳ*. II. Quia est ritus vetul-
tissimus, etiam Apostolorum temporibus usitatissimus. III. Quia hujusmodi benedictionis symbolo ministerii dignitas populo commendatur. IV. Quia ipse, qui sic ordinatur sive inauguratur, atque in sui muneris possessionem mittitur, de sua vocatione sit certus, nec non de duobus potissimum admonetur, I. Non amplius se sui esse juris, sed Deo Ecclesie in servitum addictum. II. Sibi non exiguum, sed magnum & arduum impositum esse onus ac proinde sibi seculo Deum invocandum, ut suo officio par esse possit.

Ordinatio non est simpliciter necessaria: non tamen negligenda.

71. Inde



72. Inde ejusmodi colligimus *πρόσρῳπα*: Vocationem legitimi-
mam mediatam, æque divinam esse, atq; immediatam. Probatum e-
nim est, eam æque esse à Deo Et Apostolus Paulus Ecclesiæ
Ephesinæ Presbyteros Miletum evocatos & à se ministerio in-
auguratos, ita alloquitur, Act. 20. v. 38. *Attendite vobis, & uni-*
verso gregi, in quo vos Spir. sanctus posuit Episcopos pascere Ecclesiam Dei.

Mediata
& imme-
diata vo-
catio quo-
modo di-
stingu-
tur.

73. Sequitur nunc ut videamus, quomodo vocatio hæc media-
ta, distinguatur ab immediata. Datur autem quadruplex discrimen;

I. Ordinariæ sive mediatæ vocatione vocati, tantum uni
præficiuntur loco: Sic Apostoli dicuntur suffragiis constituisse
Presbyteros κατ' ἐκκλησίας, per singulas Ecclesias: Extraor-
dinariæ sive immediate vocati potestatem ubique docendi ha-
bebant: ut Apostolus Paulus incertis sedibus hinc inde vaga-
batur 1. Cor. 4. v. 11. fideles ubique in omnibus Ecclesiis. 1. Co-
rinth. 4. v. 17. exhortabatur, Act. 22. v. 15. cap. 26. v. 22. Imo
per circuitum omnia loca, usq; ad Illyricum, Evangelio re-
plebat Rom. 15. v. 19.

74. II. Mediatæ vocati ad formam sanorum verborum scri-
ptis Prophetarum & Apostolorum comprehensam, adeo sunt
alligati, ut extra hanc nihil novi proferre audent; juxta illud
Malach. 2. v. 7. *Labia sacerdotis custodiant scientiam, & legem Do-*
mini requirant ex ore eius: quoniam Angelus Domini exercituum
est. Et Paulus 2. Timoth. 1. v. 13. inquit: *Formam hæ-*
be sanorum verborum, quæ à me audivisti in fide & dilectione, in Christo

75. III. Mediatæ vocati ad formam sanorum verborum scri-
ptis Prophetarum & Apostolorum comprehensam, adeo sunt
alligati, ut extra hanc nihil novi proferre audent; juxta illud
Malach. 2. v. 7. *Labia sacerdotis custodiant scientiam, & legem Do-*
mini requirant ex ore eius: quoniam Angelus Domini exercituum
est. Et Paulus 2. Timoth. 1. v. 13. inquit: *Formam hæ-*
be sanorum verborum, quæ à me audivisti in fide & dilectione, in Christo
Iesu. Vide etiam sequentia loca Tit. 1. v. 7. cap. 2. v. 1. 2. Timoth. 1.
v. 3. 2. Iohan. 1. v. 9.

Contra immediate vocati poterant
interdum nova proferre dogmata, modo prioribus in funda-
mento non essent contraria. Ut Messia stirps primò tantum in
genere constituta erat posteritas Abrahami. Gen. 22. v. 18. Isa-
aci Gen. 26. v. 4. & Jacobi ibidem 28. v. 14. Quæ postquam ma-
ximè esset aucta, Jacobus ante obitum certam tribum definit,
Gen. 29. v. 10. Longe tempore post Nathan, domum sive fami-
liam David designat. 2. Sam. 7. v. 12. 19. Esaias insuper Matris
qualitatem c. 7. v. 15. & fortunam c. 11. v. 1. Micheas denique
c. 5. v. 1. loci sive oppiduli nomen adjiciebat. Sic singuli Pro-
phetæ

pheta de passione, morte, ac resurrectione Christi vaticinan-
tes, subinde novas addebant circumstantias: quæ tamen cum
prioribus minimè pugnabant, verùm potius maximam illis lu-
cem adferbant.

75. III. Mediatè vocati non sunt instructi dono miracu-
lorum, idque propterea, quia illis Ecclesia non amplius indi-
get, cum Evangelii doctrina, jam antea miraculis Christi & A-
postolorum, satis superque sit confirmata. Hebr. 2. v. 3. Atque
hic valet illud Christi Luc. 16. v. 29. *Habent Moſen & Prophetas,*
audiant illos Item illud Matth. 12. v. 39. *Generatio prava & adul-*
tera ſignum querit, & ſignum non dabitur ei, niſi ſignum Ione Prophe-
te, hoc est, concio de Christo mortuo & reſuscitato. Et notatu
dignum est illud Augustini lib. 22. de civitate Dei cap. 8.
Miracula neceſſaria fuerunt, priuſquam crederet mundus. Qui quis ad-
huc prodigia, ut credat, inquit magnum eſt ipſe prodigium, qui mundo
credente non credit. Contra immediatè vocati dono miraculo-
rum erant ornati, ut Moſes & Aaron, Exod. 3. v. 5. 8. cap. 7.
v. 9. Elias 1. Reg. 18. v. 24. Eſaias. cap. 20. v. 11. Apoſtoli Mar.
16. v. 17. Act. 19. v. 11. 12. 20.

76. IV. Mediatè vocati in politicum imperium ſe immi-
ſcere non debent, ſed tantùm Eccleſiaſtica munia obire cogun-
tur Luc. 22. v. 25. *Reges gentium dominantur, & qui poteſtatem ha-*
bent, benefici vocantur. Vos autem non ſic; ſed qui maior eſt in vobis, ſi-
at ſicut minor, & qui princeps eſt, ſicut miniſter. 1. Per. 5. v. 23 *Pſcite*
gregem, qui penes vos eſt, curam illius agentes, non coactè, ſed libenter,
non turpiter affectantes lucrum ſed prompto animo: neque ut dominan-
tes cleris ſed ut qui ſitis exēplaria gregis. Qui verò immediatè voca-
ti erant, illi ſimul curabant res politicas, ut Amazias, Prophetæ
ſuaſu, exercitum collectum dimittit, 2. Par. 25. v. 7. Sic Joas 2.
Reg. 17. v. 2. Jojadæ ſummo ſacerdoti, quemadmodum & Uſias
2. Par. 26. v. 5. Zachariæ, aliquantiſper non ſine fructu obediunt.

Atque hæc quoque de diſtinctione mediatæ & immediatæ vocationi.
77. Haetenus igitur de legitimæ vocationis natura & eſſen-
tia egimus: reſtat ut pauca de ejuſdem uſu ſubjiciamus: qui
quadruplex eſt.

Uſus legiti-
time voca-
tionis qua-
druplex.



78. I. Est tranquillitas conscientiae. Minister enim verbi legitime vocatus, certus esse potest, se non proprio ac temerario ausu, sibi ipsi munus hoc arrogasse, & in Ecclesiae sacra involasse. sed legitime vocatum illud accepisse: ideoque omnes actiones suas, Deo gratas & acceptas fore ac esse. De usu hoc loquitur Apostolus 2. Cor. 1. v. 12. *Gloriatio nostra haec est, testimonium conscientiae nostrae.* Et Hebr. 13. v. 18. *Confidimus, quod bonam habeamus conscientiam.* E contrario, qui legitime vocati non sunt, perpetuis suae ipsorum conscientiae stimulis punguntur, perpetuisque dubitationum fluctibus agitantur, ac quassantur. *Vir enim duplici animo, vel dubitabundus, inconstans est in omnibus viis suis, Iacob. 1.* Et tales sunt illegitime vocati. Non enim per ostium intrarunt, sed furum ac latronum instar, aliunde irruerunt Ioh. 10. v. 4.

79. II. Est *πληροφροσύνη*, fiducia in vocatione. Legitime vocatus confidenti & constanti animo in ministerio versatur. Confidentiam hanc & constantiam, tum exempla Apostolorum, tum testimonia probant. Senatus Hierosolymitanus miratur Petri & Johannis in dicendo libertatem, Act. 4. Et tota Ecclesia petit à Deo, ut det servis suis, ut cum omni fiducia loquantur sermonem, *Ibid.* Sic Stephanus Act. 6. dicitur plenus gratia & fortitudine fuisse. Paulus jubet Ephesios pro se orare, ut sibi detur sermo in apertione oris sui, cum libertate, ut notum faciat mysterium Evangelii Ephes. 6. & Coloss. 4. idem postulat. Item 1. Thes. 2. dicit, se audacter egisse in Domino nostro, ad loquendum Evangelium Dei. Et Tit. 2. ait: *Argue cum omni precipendi studio, nemo te despiciat.* Contra illegitime vocati nullam fiduciam, neque constanti ac forti animo in ministerio versari & operari possunt, neque etiam auxilium & opem à Deo vel petere vel sperare: ut testatur Iacobus 1. v. 6. *Qui hesitat, is similis est fluctui maris qui ventis agitur, & impetu rapitur. Talis homo non existimet, se quicquam accepturum à Deo.*

80. III. Est felix ac prosper successus in laboribus ordinariis.

nariis. Adest enim Deus piis ac legitimè vocatis ministris, & ut eorum ministerium efficax sit, solus efficit. Quod partim in genere, partim in specie probatur.

§1. In genere quidem: Syr. 39. v. 10. Deus dat consilia & doctrina eius felicem successum. Esa. 55. v. 11. Verbum meum quod egreditur ex ore meo, non revertetur ad me vacuum, sed faciet, quacunque volui, & prosperabitur in his, id quæ misi illud. Et iterum Esa. 61. v. 6. 8. Vocabimini sacerdotes Domini, & ministri Dei; & dabo opus eorum in veritate. Sicut. Cor. 15. v. 56. Labor vester non erit inanis in Domino.

§2. In specie, Primùm enim per ministerium legitimè vocatorum pastorum, Deus operatur veram ac salutarem auditorum conversionem: id quod confirmant exempla. Nam Act. 2, per vocale ministerium Apostolorum, Deus compungit corda Judæorum, & impertit eis fidem, & convertuntur animæ circiter ter mille. Philippus Samariæ prædicabat Christum, & intendebant turbæ his, quæ dicebantur à Philippo, & factum est gaudium magnum in illa civitate: cumque credidissent Philippo evangelizanti de regno Dei, deque nomine Jesu Christi, baptizabantur viri simul ac mulieres. II Per illorum ministerium largitur Deus fidem. Rom. 10. v. 18. III. Dat Spiritum sanctum. Adhuc enim loquente Petro, Act. 10. cecidit Spiritus sanctus super Cornelium & familiam ejus. Sic Petro & Johanne pro Samaritanis orantibus, accipiunt Spiritum sanctum. Act. 8. IV. Dat justitiam, 2. Cor. 3. v. 9. V. Adducit homines ad obedientiam fidei Rom. 16. v. 19. VI. Illuminat homines 2. Cor. 4. v. 6. VII. Liberat ex laqueis Diaboli, 2. Cor. 4. 2. Tim. 2. Parit filios, & in iis format Christum, Gal. 4. VIII. Spargit bonum de Christo odorem, 2. Corinth. 2. v. 16 IX. Affert benedictionem, Rom. 16. v. 20. X. Communem consolationem, Rom. 1. v. 16. XI. Societatem cum Deo, 1. Ioh. 1. &c.

§3. Contrà illegitimè vocati omni hoc successu carent: idque non tantùm, sed insuper & sibi, & auditoribus accersunt exitium. Syr. 34. v. 10. Erronei spiritus plurimum pariunt malis. Esa. 9. v. 15. & 16. Propterea, quid loquar, et mendacium ipse est cauda. Et

erant beatificantes populum istum, errare facientes, & beatificari eius,
perdiri. Jer. 23. v. 21, Non mittebam Prophetas, & ipsi currebant. Se-
duserunt populum meum in mendacio suo, & nugis suis, cum EGO NON
MISERAM EOS, nec quicquam mandassem eis, qui NIMIL PRO-
FUERUNT populo huic, dicit Dominus. Item c. 27. v. 10. Mendacium
prophetant vobis, ut longe vos faciant de terra ista, & eiiciant vos &
PEREATIS. 2. Pet. 2. v. 1. 2. 3. Fuerunt autem & pseudoprophetae
in populo, quemadmodum & inter vos erant falsi doctores, qui clam in-
roducent sectas perniciosas, etiam Dominum, qui illos mercatus est, ab-
negantes, accersentes sibi ipsi celerem interitum. Et plerique sequuntur ite-
lorum luxurias: per quos via veritatis maledictis afficietur, & per avari-
tiam fictitius sermonibus, de vobis negociabuntur: quibus iudicium iam
olim non tardat, & perditio illorum non dormitat.

4

84. IV. Est magnanimitas & constantia in persecutionibus, &
omnibus aliis calamitatibus. Oportet enim fideles & legitime
vocatos ministros miseras multas à Diabolo, mundo, persecu-
toribus, falsis doctoribus ac fratribus illis obvenientes, perfer-
re. Petrus in priori Epistola, multa de cruce Christianorum dis-
serit, quae etiam ad fideles ministros pertinent. Sic Johannes
passim in Epistolis suis docet mundum odio pios habiturum.
Et in septem Epistolis ad septem Ecclesias Asiaticas perscri-
ptis, tum Ecclesiae, tum earundem doctores de cruce monen-
tur, Apoc. 2. v. 2. 3. Apostolus Paulus quoque in sententiam
hanc multa scribit, 1. Cor. 4. Arbitror, quod Deus nos, qui sumus Apo-
stoli postremi, ostenderit, tanquam morti addictos: quoniam spectaculum
facti sumus mundo &c. Videatur etiam 2. Cor. 4. v. 8. 9. c. 6.
7. 5. & seqq. cap. 11, v. 23. & seq. Ephes. 3. Col. 1. v. 24. 2. Tim. 2.
adhortatur Timotheum, ut sit particeps afflictionum Evan-
gelii. Et 2. Tim. 3. generalem tradit de suo exemplo regulam,
quod omnes, qui velint pie in Christo vivere, persecutionem
passuri sint. Item ibid. cap. 4. Timotheum jubet vigilare in
omnibus, & obdurare in afflictionibus, opus peragere Evan-
gelista & ministerium suum ad plenum probatum reddere.

85. Quae

85. Quæ cum ita sint, magnanimitas & fortitudo maxima
in pio ministro ac fideli pastore requiritur: ad quam hortatur
Syr. 10. v. 31. *Fili, in rebus adversis ingenti sis animo, atq; vocationi huic
firmus adhere, ad quam te DEVS vocaverit. Exemplum desideras?*
En tibi illud Esaiæ, qui cap. 49. v. 4. s. queritur: *Instrâ labora-
vi, & vane fortitudinem meam consumpsi: veruntamen iudicium me-
um cum Domino, & opus meum, cum Deo meo.* Simili plane modo
Jeremias vocatione sua fretus (cap. 1. v. 7. 8.) in summis angu-
stis ad Deum inquit; *Domine tu persuasisti mihi, & ego sum passus
mihi persuaderi,* cap. 20. v. 7. Idem hostibus suis opponit cap. 26.
*Ecce ego in manibus vestris sum: facite mihi, quod bonum & rectum est
in oculis vestris. Verum scitote, quod si occideritis me, sanguinem innocen-
tem tradetis contra vosmetipsos, & contra civitatem istam & habitato-
res eius: quoniam in veritate MISIT ME DOMINUS ad vos, ut omnia
verba hec loquerer in auribus vestris.* Huc pertinet & illud Apostoli
Act. 20. v. 24. *Nihil horum vereor, neque vita mihi preciosa est, dum-
modo ego consummum eursum meum cum gaudio, & ministerium, quod
accepi a Domino Iesu ad testificandum Evangelium gratiæ DEI.*
86. Quid etiam metuant Ministri? Cum Deus se illis ad-
futurum, eosq; ex magnis periculis erepturum, & tandem in vi-
tâ æternâ, præmia pro molestiis ac laboribus daturum promit-
tat. Sic Act. 18. Dominus dixit ad Paulum per visionem: *No-
li timere, sed loquere, & ne taceas, propter quod ego sum tecum, &
nemo adorietur te, & affliget, quoniam populus est mihi multus in hac
civitate.* Et Paulus 2. Tim. 3. inquit: *Tu vero affectatus es doctrinam
meam, institutionem, propositum, fidem, lenitatem, charitatem, patien-
tiam, persecutiones afflictiones, quæ mihi acciderunt Antiochia, Iconii,
Lystris, quas persecutiones sustinuerim, & EX OMNIBUS ERIPUIT
ME DOMINUS.* Item 2. Tim. 4. *In prima mea defensione, nemo mi-
hi adfuit, sed omnes me deseruerunt, ne illis imputetur: sed DOMINUS
MIHI ADFUIT, & corroboravit me, & ereptus fui ex ore leonis, & eri-
puit me Dominus ab omni facto malo, servabitq; in regnum suum celeste.*
De præmiis ita loquitur Petrus, 1. Epist. 5. *Cum apparuerit ille
pastorum princeps, repertabitur immacabilem coronam gloriæ. Videat-
ur 1. Cor. 9. v. 7. & seqq. cap. 15. v. 42. 2. Tim. 4. v. 8. 1. Thes. 2. v. 2.
Apol. 2. v. 30.*

Magnanimitas &
Fortitudo
ministro-
rum.



Qui legi-
timam voca-
tionem non
habent sunt
timidi.

II. Requi-
situm Mi-
nistri ex-
ternum:
fidelitas in
singulis of-
ficii sui
partibus.
1. Requi-
situm exter-
num: In-
vocatio.
2. Potesta-
tas.
Ordinis.

87. Ut autem legitimè vocati fortes & magnanimi sunt: ita contra qui legitimam vocationem non habent, timidi ac pusillanimes: indeque levi persecutione exorta labascunt, & fugam sibi consulunt: de quibus loquitur Christus Joh. 10, v. 12. Mercenarius videt lupum vententem, & deserit oves, & fugit, quia mercenarius est. Et Syracides inquit c. 10. v. 32. Qui eum amabit, qui de vocatione sua dubitat? Et quomodo ille honorem suum tuebitur, qui ipse de vocatione incertus est:

88. Atque hæcenus de ministrorum vocatione, sequitur nunc alterum ministri requisitum externum, nempe fidelitas in singulis sui officii partibus. Hanc enim solum Spiritus sanctus ministro verbi legitimè vocati exigit.

89. Insigniores igitur muneris Ecclesiastici partes sunt, In-
vocatio & potestas.

90. Invocationem enim divini Numinis seriam instituere debet, pro felici laborum suorum successu, & totius Ecclesie incolumitate. 1. Sam. 12. v. 23. Absit à me hoc peccatum in Dominum, ut cesset oratio pro vobis. Eph. 3. v. 14. Flecto genua mea ad patrem Domini nostri Iesu Christi, ut det VOBIS, secundum divitias glorie sue, corroborari per spiritum eius. Et Thes. 1. v. 21. Oramus semper pro vobis.

91. Potestas est vel ordinis, vel iurisdictionis ut loquuntur.

92. Potestas ordinis est quam ministri exercent, pascendo gregem.

93. Pascit autem gregem, partim verbo, partim dispensatione sacramentorum.

94. Verbum præsupponit necessario: Primum assiduam sacrarum Scripturarum lectionem & meditationem. Episcopus enim firmiter teneat eum, qui secundum doctrinam est, sermonem, ut potens sit, & exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt, arguere. Tit. 1. v. 9. Deinde singulare iudicium, ut verbum Dei publicè ac privatim rectè secetur, atque ea solum proponantur quæ ad publicam ædificationem sunt accommodatissima: neque veritas propugnetur, omnes & singuli de futuris calamitatibus.



bus, quæ Evangelij prædicationem sequi & comitari solent, moneantur, idque exemplo Christi & Pauli *Ioh. 15. v. 18. & 1. 6. v. 2. 1. Thess. 3. v. 4.* mæsti exhilarantur, nutantes confirmantur, cessantes excitentur, iustitia, fides, spes, charitas, bona opera, tum publicè tum privatim inculcentur: Contrà verò noxii errores, tam in doctrina, quàm in vitâ ac moribus, iusto zelo, liberè absque ullo personarum respectu, & pravo aliquo animi affectu, taxentur. Pertinet huc mandatum primùm Christi *Matth. 28. v. 20. Docete eos servare omnia, quæ mandavi vobis.* Deinde Pauli *2. Tim. 4. v. 2. Prædica verbum, in sta oportune & inopportune argue, increpa & exhortare, in omni longanimitate & doctrina.*

96. Circa potestatem hanc quæritur: Cùm minister Ecclesiæ pastor gregis esse debeat, *an in persecutione fugere, & gregem suum deserere liceat?*

97. Quæ quæstio ut rectè intelligatur, notandum est, quod duplex sit fuga: altera, quæ fit corpore, altera, quæ fit animo.

98. Quod ad fugam corporis attinet, iterum tenendum, quod duplex sit persecutio: alia totius Ecclesiæ, atque ita publica & generalis: alia est solius pastoris, atque ita privata & specialis.

99. Quando persecutio est publica, tota quæ Ecclesia impetit, præposterè, non fugiente grege, se subducet pastor: cuius partes erant, vitam suam ponere pro singulis, *Ioh. 10. v. 11.* Fugâ igitur in hoc casu sese non verum pastorem, sed mercenarium infidelem declarabit.

100. Quando contra persecutio est privata, & sola pastoris persona peritur, pastor quæ absentiam suam hostium sedando, Ecclesiæ melius consulere videtur, fugere potest: atque huc pertinet illud Christi *Matth. 10. v. 23. Cùm persequentur vos in una urbe, fugite in aliam.* Et Augustinus moderationem hanc præscribit ad Honoratum: *Ne quis timide stationem suam deserens, vel gregem perfide perdat, vel exemplum præbeat ignavia: Et tamen nemo se inconsiderate precipitet.*

An ministro in persecutione fugere & gregem suum deserere liceat.
Duplex fuga.
1. Corpus.

D 101. Exem-

101. Exemplum huius fugæ in ipso Christo proponitur, *Ioh. ban. 7. v. 1.* In Davide, *1. Samucl. 19. v. 10.* In Paulo, *Actor. 6. v. 21. cap. 17. v. 14.*

102. Qui verò extra hunc casum de loco in locum fugit, vel rei augendæ gratiâ, vel causâ rædii, vel propter hominum ingratitude, & similia vitia, is pastoris titulo indignus est.

a. *Animi.* 103. *Fuga animi* est; quando pastor ad falsam doctrinam conniver, flagitiis sese, reprehendendo & castigando, non opponit, reos, cum prophetis aliisque veris pastoribus, in faciem oburgare non audeat: vel quenquam, ne forsan in hominum odia incurrat, offendere metuit: Ejusmodi enim minister, etsi locum non mutet, animo tamen fugitivus est: juxta illud Augustini in Johannem: *Qui tacuisti, fugisti: tacuisti, quia timuisti.*

*Potestas
iurisdic-
tionis.*

104. *Potestas iurisdictionis* iterum duas muneris Ecclesiastici continet partes: *legitimum usum sive potestatem clavium, & decorem curam ordinis in Ecclesia.*

*Potestas
clavium.*

105. *Potestas clavium*, definiente Hassenrefferro, est quâ Ecclesiæ ministri ex mandato Christi Salvatoris, peccatores pœnitentiam agentes à peccatis per Fidem in Christum absolvunt: Impœnitentes verò & in manifestis sceleribus contumaciter perseverantes, retentis peccatis, à communione Ecclesiæ, verbo DEI, secundum Christi præceptum, excludunt, *Matth. 16. v. 19.*

*Claves
duæ.*

106. *Claves sunt duæ*: Quemadmodum enim in Ecclesia distincta sonant doctrinarum genera, *Lex & Evangelium*: ita quæque Ecclesiæ, & cum primis ministerio, gemina clavis est commendata; una solvens, altera ligans: *Esa. 22. v. 22. Apoc. 3. v. 7. Iob. 12. v. 14. Iob. 14. v. 6. Matth. 16. v. 19. 1. 18. v. 18. Iob. 20. v. 23.*

107. *Clavis solvens* nihil est aliud, quàm ipsa Evangelii vox, quâ omnibus peccatoribus, pœnitentiam seriam agentibus, gratuita peccatorum remissio annunciat & applicatur: alio nomine, sed eodem sensu *Absolutio* dicta est. *Luc. 24. v. 46. Sic oportebat Christum pati & resurgere à mortuis tertiâ die, & predicari in nomine eius pœnitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes.*

108. *Abs-*



108. Absolutio est duplex: publica & privata.

109. Publica est, quando in genere omnibus poenitentibus annunciat remissio peccatorum: Ut Petrus, Act. 2. v. 38. & seq. ingentem hominum multitudinem absolvit.

110. Privata est, quando cuilibet petenti, vniversalis con- cio de gratuita peccatorum condonatione accommodatur. Sicut Christus dicit Paralytico. *Confide fili, remittuntur tibi pec- cata tua*, Matth. 9. v. 21. Et mulieri peccatrici ploranti Luc. 7. v. 48. *Remittuntur tibi peccata*. Item, *Fides tua te salvum fecit*. Et La- troni: *Hodie mecum eris in Paradiso*, Luc. 23. v. 43.

111. Clavis ligans est nihil aliud, quam ipsa Legis vox qua in- credulis & contumacibus annunciat peccatorum retentio: alio nomine Excommunicatio dicta est. Ut Paulus eum, qui cum propria noverca incestum perpetraverat, excommunicat, & Sathanae tradit, 1. Cor. 5. v. 5.

112. Hinc subsequencia *noeio pata* sunt notanda. *Ministros per demandatam absolutioem revera peccata remittere.*

113. Inquis: id solius Dei opus esse, uti recte dicunt Pharisei Matt. 9. v. 3.

114. Ita quidem est: verum subordinata non pugnant, So- lus Deus, in quem peccatur, remittit peccata, propria potestate: Ministri vero verbi remittunt, ut pracones & internuncii di- vine voluntatis: uti illud declarat Apostolus 2. Cor. 5. v. 19. & 20. *Deus erat in Christo, reconcilians sibi mundum, non amputans illis peccata eorum, & ponens in nobis verbum reconciliationis: Pro Christo igitur legatione fungimur, ac si Deus per nos loqueretur: Christi loco o- ramus, reconcilians in Deo.*

115. II. Claves ministerii non soli Petro esse datas; sed omnibus ex a quo Apostolis, & omnium aetatum fidelibus pastoribus, quibus Christus dicit: *Accipite Spiritum sanctum: si quorum remiseritis pec- cata, remittentur eis: si quorum retinueritis, retenta erunt*, Johan. 20. v. 23.

116. III. Non quibusvis absolutioem predicandam esse. Mar- garitae enim gratiae divinae non debent porcis projici, qui

D 2

pedibus

Absolutio duplex.

1. Publica.

2. Privata.

Clavis li- gans.

noeio pata

1. Ministri revera pec- cata re- mittunt.

2. Claves ministerii non solo Petro sunt datae.

3. No quibusvis ab- solutio pre- dicanda.



pedibus conculcant, *Matth. 7. v. 6.* Sed illis duntaxat, qui peccata sua agnoscunt, deplorant, ac verâ fide ad Christum confugiunt. Huc pertinent promissiones *Matth. 11. v. 28.* *Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis: ego reficiam vos.* *Johan. 6. v. 37.* *Omnem venientem ad me non proiciam foras.*

4. Non simul duntaxat in vita absolvendi homines.

117. IV. Non semel duntaxat in vita absolvendas esse homines: sed quoties miser peccator poenitentiam egerit. De die enim septies cadit justus & resurgit *Proverb. 24. v. 16.* Et Petro interroganti, an sufficeret septies, respondet Christus: *Non, dico tibi septies, sed septuagies septies, Matth. 18. v. 21.* Nemo tamen male faciat, ut eveniant bona. Horum enim damnatio iusta est, *Rom. 3. v. 8.* Et noli errare, *Deus non irridetur, Gal. 6. v. 7.*

5. Clavis ligans ex Ecclesia non tollenda.

118. V. Non esse audiendos eos, qui cum luce renascentis Evangelii clavem ligantem plane ex Ecclesia sublatam aurumant. Sed illa ipsa etiamnum Ministri verbi uti licere, juxta illud Apostoli: *1. Corin. 5. v. ult.* *Eos, qui foris sunt, Deus iudicat. Etiam prostrigite istum, qui in ilis est, ex vobis,*

Ex communicationis requisi.

119. Antequam autem aliquem excommunicet Minister Ecclesiae quatuor accuratè observare debet. I. Ne privatos affectibus indulgeat. II. Ut certos admonitionis gradus praemittat. III. Admonitionibus quando nihil efficit, ut cognitionem causae ad plures personas, quae universale ministerium verbi, ac totam Ecclesiam representant, devolvat, *Matth. 18. v. 15. & seqq.* IV. Ne alium finem aut scopum animo praefixum habeat, quam lapsi salutem. *1. Corin. 5. v. 5.* *2. Corin. 7. v. 9. cap. 2. v. 6. & 7.* ac reliquorum aedificationem. *2. Corin. 10. v. 8. 2. Corin. 13. v. 10. Act. 26. v. 18. 20.*

6. Clavis ligans non est brutum fulmen.

120. VI. Potestatem hanc non esse brutum fulmen, vel fulgur ex pelvi, sed tanti esse momenti, ut remissio peccatorum poenitentibus in terrâ facta, rata habeatur in caelis: item impoenitentibus, tam certò peccata retenta fiant, ac si ex ore Christi eorum ligationem audivissent; juxta illud *Luc. 10. v. 16.* *Qui vos audit, me audit, qui vos spernit, me spernit.* Item *Johan. 7. v. 18. 36.*



18.36. Quæ crediderit, servabitur: qui non crediderit, iam condemnatus est.

121. Cæterum cura decentis in Ecclesia ordinis ad Ministros pertinet. Ideo enim appellantur ἡγούμενοι καὶ ἀρχιερεῖς ἢ πρεσβυτέρους. Hæbr. 13. v. 16. 1. Tim. 5. v. 17. 1. Thess. 5. v. hoc est, præpositi aut duces, in prima acie collocati, quod reliquis præesse, & in id unice incumbere debeant, ut omnia εὐχρημόνως καὶ κατὰ τὸ ἔξω gerantur.

122. Cura hæc vel est occupata circa ceremonias sive traditiones vel circa personas.

123. Traditiones vel sunt necessariae, vel indifferentes, quas adia phora vocant.

124. Traditiones necessariae sunt Christi & Apostolorum, ut prædicare & publicè docere verbum Dei, administrare Sacramenta, &c. Quæ nullo modo mutari debent: sed strictè juxta normam verbi divini observari.

125. Adia phora, sive res indifferentes ita dicuntur, quod nullo expresso Dei verbo, vel sint mandata: vel prohibita: atque propterea indifferenter ac liberè sine cultus aut necessitatis opinione, vel observentur, vel negligantur, modò scandalum vitetur.

126. Sunt igitur Adia phora, definiente Hassenreffero, ordinationes humanae de ceremoniis ac ritibus externis, propter decentem in Ecclesia ordinem, & piam disciplinam conservandam constituta. Cujusmodi sunt: Discrimina temporum, ciborum, vestium &c. Ritus item sacrarum concionum, lectionum, precum vices & ordo; & id genus alia.

127. Πόρεια I. Adia phora, quæ ad pietatem, honestatem, & ædificationem non diriguntur, sed præter inutiles nugas & puerilia spectacula, nihil aliud habent, nihil minus, quam adia phora sunt.

128. Πόρεια II. Adia phoris & traditionibus humanis, omnis opinio cultus, meriti ac necessitatis est deroganda, Matth. 15. v. 9. & 11. Rom. 14. v. 17. Coloss. 2. v. 16. & 20. 1. Tim. 4. v. 3.

II. Cura decentis in Ecclesia ordinis.

Obiectum huius cura.

I. Traditiones.

Necessariae.

Adia phora.

Adia phora quid.

Πόρεια I.

II.

D 3

129. Πόρεια



129. Πόρισμα III. Adiaphora licet sint ritus suā naturā li-
beri, quatenus nimirum à Deo, neque sunt præcepti, neque
prohibiti: Non tamen cui libet libitum fuerit, ea vel omittere,
vel observare: quandoquidem alio quodam respectu, & ex hy-
pothesi, hæc ipsa quoque necessaria esse possunt non quidem ad
salutem, sed ad necessitatem ordinis, cum juxta Apollolum, *o-*
mnia in Ecclesiâ decenter ac ordine fieri debeant.

4

130. Πόρισμα IV. Tempore persecutionis in gratiam ad-
versariorum, non licet, vel nova adiaphora recipere, vel vetera
antiquare. Rationes sunt in promptu. I. Quia inter adiaphora
non sunt numeranda eiusmodi ceremoniæ, quæ ad adversarios
speciem quandam defectionis præ se ferant, vel quibus salu-
tem simulatur externè, ut nimirum persecutionem declinemus
& fugiamus, ac si nostra Religio à doctrina adversariorum
non multum diffideat. II. Quia liberae sunt istæ ceremoniæ,
non igitur patiamur, ut ullâ ratione in necessarias transmuten-
tur, sive ratione receptionis, sive ratione abrogationis: juxta
illud Apostoli Gal. 5. v. 1. *In libertate, quâ Christus vos liberavit,*
state & ne rursus iugo servitutis implicemini. Etc. 2. v. 4. ejusdem E-
pistolæ inquit Apostolus: *Propter subintroductos falsos fratres, qui*
subintroierunt explorare libertatem nostram, quam habemus in Christo
Iesu, ut nos in servitutem redigerent: ijs neque ad horam cessimus sube-
ctime, ut veritas Evangelii permaneat apud vos. III. Quia tali in
rerum statu, non jam amplius de externis adiaphoris, quæ suā
naturā & per se libera sunt & manent: sed de præcipuo reli-
gionis Christianæ articulo agitur. Quandoquidem veritas
Evangelii obscuratur ac labefactatur, quamprimùm adiaphora
cum mandato & coactione, conscientis, vel nova observan-
da, vel vetera antiquanda præcipiuntur: idque nullo alio fine,
quàm ut superstitio, falsa doctrina & idolomania confirmetur;
contrà verò libertas Christiana, imò tota doctrina sincera op-
primatur. IV. Ultimò, quia intempestiva eiusmodi cessione in
externis illis adiaphoris, hostes veritatis in idolomania con-
firmantur: contrà piæ mentes, & veritatis amantes, contristan-
tur, perturbantur, offenduntur.

131. Cate.



131. *Ceterum persone quarum curam, quo ad decentem in Ecclesia ordinem, gerit pius Ecclesie minister, vel sunt pars ministerii: vel pars populi.* II. Cura personarum.
132. *Circa illas ita versatur, ut aliis ministris decedentibus, in eorum locum alios dignos legitime surrogari laboret.*
Tit. 1. v. 5. 1. Tim. 5. v. 22.
133. *Populi curam gerit, quatenus vel perturbantur animi scandalis, vel corpora molestantur morbis, aut paupertate.* Scandalum Internum.
134. *Scandalum Bernharo est duplex: Internum & Externum.*
135. *Internum est, quando vetus homo offendiculum præbet novo homini. De hoc loquitur Christus Matth. v. 29: Si oculus tuus dexter scandalizet, erue eum, & proice abste.*
136. *Externum dicitur, quod foris accedit, & præbet alicui vel causam, vel occasionem ruinæ. Est enim omne vel dictum, vel factum, vel exemplum, vel consilium nostrum, quò proximus aut contristatur, aut perturbatur, aut offenditur, ita, ut à recto salutis cursu, vel impediatur, vel deflectat, ad errorem aut peccatum inducatur, vel in malo proposito confirmetur, Rom. 14. v. 15. 2. Cor. 8. v. 9.* Externum.
137. *Externum est duplex: vel simplex, vel ex simplicibus mixtum.*
138. *Simplex est, vel activum, sive datum, sive positum: vel passivum vel acceptum.* Simplex.
139. *Scandalum datum est, quando scandali causa est in agente, hoc est, quando aliquis aut doctrinâ falsâ, aut vitæ peiori exemplo, aut intempestivo rerum indifferentium usu, vel obfirmat impios, vel pervertit pios, vel labefactat aut dejicit infirmos.* Scandalum datum.
140. *Scandalum datum dividitur vel ratione objecti, vel ratione subjecti: Ratione objecti, in Privatum & Publicum.* Datum dividitur.
141. *Scandalum privatum, quod etiam domesticum dicunt, est, quo unus aut pauci quidam offenduntur: ut pueri, servi, conjuges: quando nempe vident, Parentes, Dominos, conjuges, à cultu Dei abstinere, audiunt eos jurare, impudicè agere aut loqui: Unde fit, ut vel contristentur, vel exemplum inde sumant.* Privatum.
142. Publicum.



Publicum. 141. *Publicum* est, quo totus aliquis cœtus offenditur: Tali a scandala præbent avari, scortatores, potatores, & similes, qui in- honestis suis moribus Ecclesiam offendunt, atque tum seipfos, tum alios, in ruinam dant præcipites.

Gravius. 142. Ratione subjecti personarum, sive causæ perpetranti- um, dividitur in gravius & levius. Fieri enim potest, ut sit ratione essentia idem delictum, & idem scandalum, quod ta- men aggravetur magis vel minus ratione personæ. Sic *gravius* est, & magis nocet exemplum, quod datur à personâ, quæ est in aliqua dignitate constituta, quam quod datur à persona privata, & alioquin obscura. Sic gravius fuit adulterium Davidis. 2. Sam. 18. & sq. quàm obscuri alicujus civis: quo- circa etiam gravius punitur ejusmodi scandalum: idque ob duplicem causam & respectum. I. Propter personam ipsam, quæ locum, in quem à Deo evecta est, commaculat. II. Propter homines alios, quibus lapsus causam præbet ef- ficaciorem malo suo exemplo. Sic gravius scandalum est, quod à ministro Ecclesiæ datur, quia multis dat occasionem malè loquendi de Evangelio, & ejus ministerio.

Scanda- lum ac ce- ptum. 143. *Acceptum scandalum*, alias Pharisaicum dictum, est, quan- do causa ejus non est in agente, vel ejus actione, sed in obser- vante, vel ejus observatione, hoc est, quando vel ex iis, quæ do- ceri vel dici debebant, vel ex iis, quæ fieri debebant, vel ex iis, quæ fieri saltem licebat, hoc est, ex usu rerum adiphorarum, offenduntur infirmi, vel deteriores redduntur impii.

145. *Scandalum* hoc, vel est *humanum* vel *Diabolicum*.

**Humanū.
Impiorū.**

144. *Humanum* est, impiorum, vel piorum hominum.

146. *Impiorum* scandalum est, mundanorum hominum, ut sapientium hujus seculi, & hypocritarum.

Piorum.

147. *Scandalum piorum* est, quod ab infirmis in Ecclesia ac- cipitur, à malignioribus verò captatur, ut nimirum doctri- nam Evangelij, rudioribus reddant dubiam & incertam, vel ex oppressione Ecclesiæ, supplicii innocentium, hæresibus dis- sensionibus, quæ maximè turbare solent Ecclesiam; vel ab adver-

adversariorum doctrinae nostra multitudo e. potentiâ, dignitate, autoritate, honore, fortuna, prospero successu.

148. *Diabolicum* scandalum acceptum est, quando homines mali piorum & sanctorum lapsus ac vitia protervè captant ad peccandi licentiam, ut Cham ebrietatem patris *Gen. 9. v. 21.* Alii incestum Loth *Gen. 19. v. 30. 31.* Alii homicidium & adulterium Davidis 2. *Sam. 11. v. 2. 3. 15.* Alii perjurium Petri, *Matth. 26. v. 72. 74.*

Diabolicum

149. Vocamus autem scandalum hoc Diabolicum, non à subjecto, sed à qualitate: quia cum summâ impietate malitiâ, & contumeliâ in pios, sanctosque, imò in ipsum DEUM, est conjunctum.

150. Tandem *scandalum mixtum* est partim datum, partim acceptum: nempe, quando quis libertate Christianâ utitur non justo tempore ac loco: Ut si quis colludat cum veritatis hostibus.

Scandalum mixtum.

151. Hoc scandali genus, licet mixtum finiatur, magis tamen ad naturam dati, quàm accepti accedit. Est igitur tenendum, quòd Paulus ait 1. *Cor. 6. v. 1. & c. 10. v. 23. Omnia vobis licent, sed non expediunt,* Et Clemens inquit: *Qui faciunt, quicquid licet, huc citò dilabuntur, ut faciant, quod non licet.*

152. Porro ultima Pastorum cura est occupata, circa ægrotos & pauperes.

Cura pastorum circa ægrotos & pauperes.

153. In genere, talem ægrotorum & pauperum curam gerere debent, ne ægestate & fame pereant, sed Ecclesiæ liberalitate sustententur, *Gal. 2. v. 10. 1. Tim. 5. v. 16.*

153. In specie verò curare debent ægrotos, diligenter visitando, consolando, ad patientiam, fidem, spem, adhortando & erigendo.

155. In specie pauperum cura duplex est: una ad colligendam & distribuendam sacram beneficentiam pertinet: altera posita est, tum in auditoribus, ad demonstrandam erga pauperes beneficentiam, exhortandis; tum in illorum, qui Eleemosynas & bona Ecclesiæ colligunt, disponunt, distribuunt, inspectione 1. *Cor. 16. v. 2. 2. Cor. 9. v. 1. & seqq.*

E

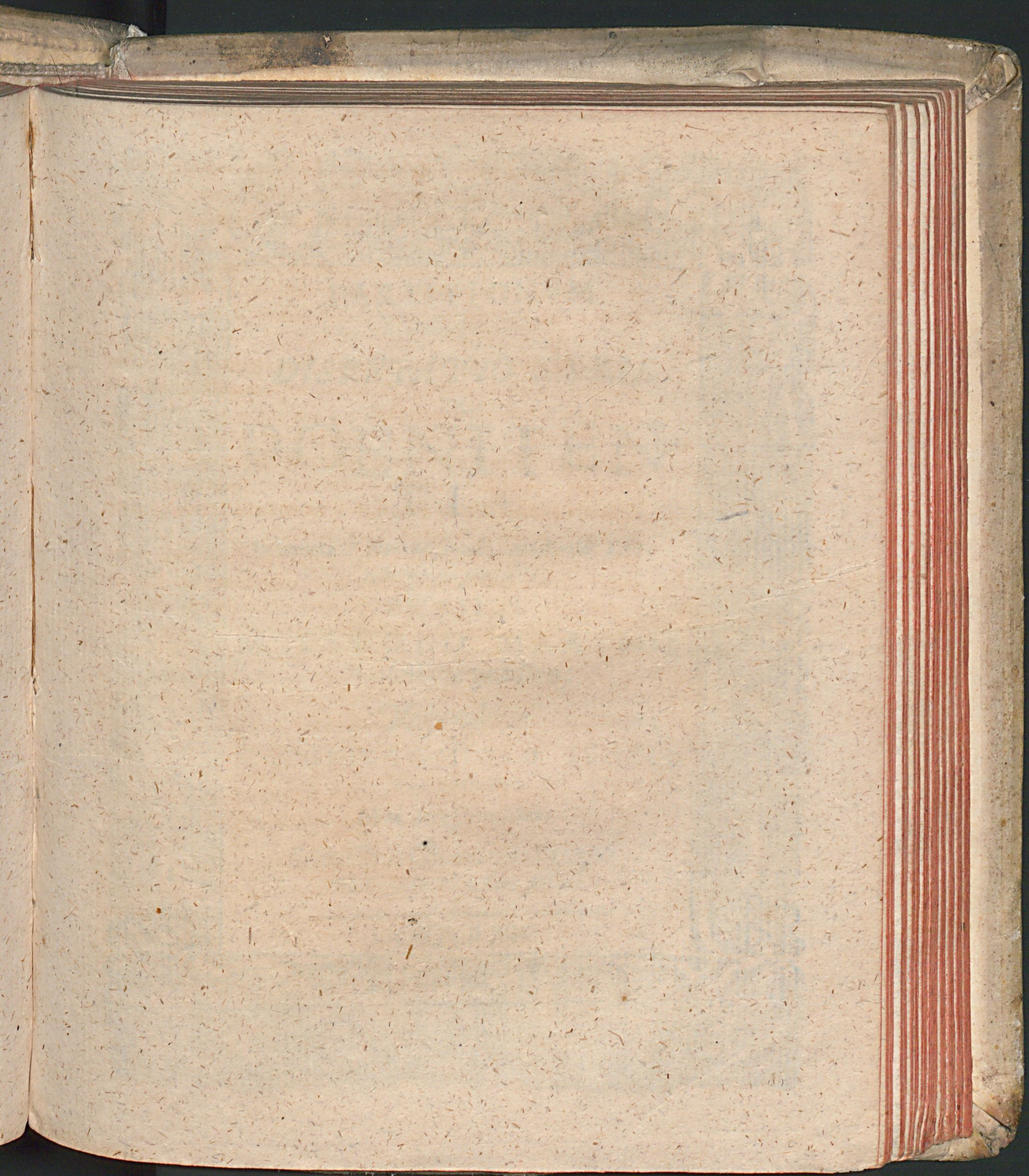
156. Ulti-



Errores.

1. 156. Ultimo errores hoc loco vitandi sunt precipui. I. Pontificiorum, qui Ministerium Ecclesiasticum in potestatem politicam transformant, hujusque pretextu horribilem in Ecclesia tyrannidem exercent.
2. 157. II. Enthusiatarum & Schuenckfeldianorum, qui externum docendi ministerium literam mortuam dicunt, solaque internas spiritus revelationes requirunt.
3. 158. III. Donatistarum veterum & recentium, quales hodie Anabaptistae, qui opinantur, neque Evangelium, neque Sacramentum ullum, etiam recte administratum, efficax esse, si ministrorum mores vitiosi sint.
4. 159. IV. Calvinistarum, qui contendunt, externum verbi & Sacramentorum ministerium, non esse efficax Spiritus sancti organum ad convertendos homines. Videatur Beza in explicat. Christianis. cap. 4. aphor. 9. volum. 1. Tractat. Theolog. pag. 18. Renech. in aur. caten. p. 166. 168. 174. 175.
5. 160. Denique errant & illi, qui putant persecutionis tempore hostibus Evangelii in Adiaphoris cedendum esse. Quandoquidem id nisi cum veritatis divinae jaeturâ, maximeque infirmorum scandalo, fieri minime potest.







99 A 6935

ULB Halle 3
005 360 463



TA → OC







31



PARTITIONVM
 Theologicarum
 SPVTATIO XXXI,
 De
MINISTERIO
ECCLESIA-
STICO.
ab & Florentissimâ Academiâ Wit-
tebergensi proposita,
 PRÆSIDE
ACOBO MARTINI
 Professore publico:
Respondente
ANNE CURTZMANNO
 Uratylaviensi.
Ad diem 2. Novembr. Horis locog,
consuetis
 in *antibus Clementis Bergeri*
 Bibliopolæ Wittebergensis.
 ANNO 1611.

